

Toelichting John Stainer en zijn compositie “The crucifixion”

Het werk bestaat uit 5 hoofdstukken, telkens gebouwd rond het verhaal zoals in de evangeliën terug te vinden is, aangevuld met meditatieve en devote teksten van de hand van geestelijke Sparrow-Simpson. Elk deel eindigt met een hymne bedoeld om te worden gezongen samen met het aanwezige publiek maar Het Hagenkoor neemt die rol op zich samen met de solisten.

Hfst 1 : Het mysterie van de goddelijke vernedering

Hfst 2 : Zo lief heeft God de wereld gehad

Hfst 3 : Het mysterie van de voorspraak

Hfst 4 : De aanbidding van de gekruisigde

Hfst 5 : De smeekbede van de gekruisigde

1. Het mysterie van de Goddelijke vernedering

Wat gebeurt er in deel 1 - 5 : “The Crucifixion” begint op het moment dat Jezus met zijn discipelen aankomt bij de hof van Gethsemane. De Discipelen kunnen niet wakker blijven en betuigen hun spijt. Hierna volgen de arrestatie van Jezus, het verhoor en de veroordeling tot de kruisdood.

De keuze van de tekst die de weg naar Golgotha beschrijft is allesbehalve traditioneel. Eerder dan een beschrijving van het lijden, de val tot driemaal toe, ...en finaal de kruisiging krijgen we een tekst die vreugde uitstraalt en de tocht naar Golgotha als een triomf beschrijft. De compositie volgt die gedachte en klinkt bijgevolg - ietwat vreemd - triomfantelijk in het “Fling wide the gates”

Sparrow heeft hier duidelijk het positieve element van het lijdensverhaal willen onderlijnen : God bewijst dat het niet de macht is die het pleit haalt maar de liefde voor de medemens door nét zijn macht niet te gebruiken maar zich kwetsbaar op te stellen. Hij mag dan al gestorven zijn, wat blijft is het voorbeeld van zijn engagement en de gedachte hieraan ging niet verloren.... : De verrijzenis.

In een eerste hymne zingt de volledige geloofsgemeenschap : Het is niet te begrijpen – een mysterie - dat Hij zich zo liet vernederen, zich zo kwetsbaar opstelde. Zijn geloof in de kracht van de liefde voor de medemens staat voor alles.

2. Zo lief heeft God de wereld gehad

Wat gebeurt er in deel 6 – 10 : Sparrow gaat hier verder met het vorige thema en neemt de tijd om zijn bewondering uit te spreken voor de kwetsbare keuze die God maakte door mens te worden. Deze bewondering komt aan bod in een tenorsolo waar de vernedering niet als zwakte bestempeld wordt maar integendeel als een kracht die Hem verheft boven de machthebbers van deze wereld.

God moet de wereld meer dan lief gehad hebben om als mens die vernedering en foltering te ondergaan. Hij kwam onder ons niet om de wereld te veroordelen maar om die te redden. De muzikale vertaling hiervan is een prachtig stukje a capella koormuziek : “God so loved the world” .

Dit Hoofdstuk eindigt met een litanie als hymne geschreven waar we – aangesproken door Gods voorbeeld - ons tot Hem wenden en steun zoeken.

3. Het mysterie van de voorspraak

Wat gebeurt er in deel 11 tot 13 : Ten aanzien van allen die Hem naar het Kruis verwezen hebben toont Jezus merkwaardig veel begrip : “Vader, vergeef het hen want ze weten niet wat ze doen”. De componist laat hier de vraag om vergiffenis zingen door het volledige mannenkoor waardoor de woorden een extra dimensie krijgen en het belang ervan onderstreept wordt

Daarna horen we in een duet de bewondering voor die woorden waarbij Jezus het opneemt voor zij die Hem aan het kruis nagelden : Het is liefde in zijn hoogste goddelijke vorm (Het is immers niet te begrijpen dat je je eigen moordenaars vergeeft) : Het Mysterie van de voorspraak.

In een hymne reflecteren we over ons eigen gedrag en vereenzelvigen we ons met zij die Jezus kruisigden : Hoewel we méé zijn doornenkroon vlochten en opriepen tot de kruisdood, stellen we vast dat Hij het voor ons blijft opnemen.

4. De aanbidding van de gekruisigde

Wat gebeurt er in deel 14 – 15 : Een van de misdadigers lastert Jezus: “Als U de Christus bent, verlos dan Uzelf en ons.” Maar de andere spreekt hem tegen : Dat wij gestraft worden is maar normaal, maar Jezus heeft niets onbehoorlijks gedaan” en naar Jezus toe : Heer, denk aan mij, als U in uw koninkrijk gekomen bent. Het antwoord van Jezus wordt ook hier gebracht door het volledige mannenkoor.

In de hymne die erop volgt spreken we als gemeenschap met enthousiasme en schroom tegelijk onze bewondering uit voor de naastenliefde en vergevingsgezindheid waarvan Jezus getuigt

,

5. De smeekbede van de gekruisigde

Wat gebeurt er in deel 16 – 20 : Jezus draagt Johannes op voor Maria te zorgen. Daarna begint de ontgoocheling : God, waarom heb je mij verlaten ? Ook hier spreekt Jezus door de stem van het mannenkoor.

De menselijkheid van Jezus komt hier ten volle aan bod : Ontgoocheling en boosheid omwille van het gebrek aan aandacht vanwege omstanders : Is it nothing to you ? ...Raakt het U dan niet, mij hier te zien lijden? Eerst in een bas solo...daarna door het koor.

In 9 strofen horen we Jezus roepen om aandacht, opsommen wat hij ontbeerd heeft, wat hij voor zijn medemens gedaan heeft, tonen hoe hij gefolterd werd, kwaad worden, zuchten van ongelof dat voorbijgangers niet omkijken, smeken om aandacht, De laatste strofe is een dubbelzang om beurt de omstanders en voorbijgangers die koudweg....cynisch de vraag stellen waarom Jezus sterft terwijl Jezus blijft herhalen :”raakt het u niet”

Jezus’ laatste woorden weerklinken door het mannenkoor : “It is finished father”.

In de laatste hymne die ook deze passie afsluit zingt de geloofsgemeenschap : “ Laat ons allen de weg van Jezus volgen.

John Stainer

The Crucifixion is een Engelstalige passie van John Stainer. Het stuk is geschreven voor tenor en bas solo, gemengd koor en orgel. Stainer droeg het werk op aan zijn leerling en vriend W. Hodge, die dirigent was van een koor, bestaande uit 16 sopranen, 4 alten, 4 tenoren en 4 bassen.

De tekst van het werk, die het Bijbelse Lijdensverhaal op de voet volgt, zij het onderbroken met meditatieve en devote teksten, is samengesteld door de geestelijke W.J. Sparrow-Simpson.

John Stainer werd in 1840 geboren in Londen. Al vroeg bleek zijn muzikaliteit. Toen hij in 1847 koorknaap werd aan de St Paul's kathedraal was hij al een verdienstelijk klavierspeler. Hij studeerde bij de meest vooraanstaande Engelse leraren en vorderde zo snel dat hij reeds in 1857 benoemd werd als organist aan St Michael's College te Tenbury. (Tot de huidige dag bestaat de traditie om deze orgelpost te geven aan zeer jeugdige organisten) Vier jaar later vertrok hij naar Magdalen College te Oxford, terwijl hij bezig was met een studie aan St Edmunds Hall. Na zijn examen werd hij in 1872 benoemd als organist van de St Paul's kathedraal waar hij ooit als koorknaap begonnen was.

Zijn activiteiten voor vele instellingen op het gebied van zowel wereldlijke als geestelijke muziek waren veelomvattend. In 1888, het jaar waarin hij werd geridderd, noopte zijn slechte gezichtsvermogen hem, de functie als organist aan de St Paul op te geven. Een jaar later echter werd hij benoemd als professor in de muziek te Oxford. Zijn passie "The Crucifixion" schreef hij in 1887. Verder componeerde hij cantates, motetten, anthems en liederen. Samen met zijn zoon John en zijn dochter Cecie schreef hij studieboeken op het gebied van oude muziek. Stainer was een groot organist en een gevierd begeleider. Als een van de eersten maakte hij serieus werk van musicologisch onderzoek. John Stainer overleed in de lente van 1901 te Verona in Italië.